

За виданням:

Ірен Роздобудько "Тут і тепер". Роман. — К. : Нора-Друк, 2016. — 348 с. — серія «Читацький клуб». ISBN 978-966-8659-83-6

ЧАСТИНА ПЕРША ЕЛЬМІРА

«Мед і Молоко під твоїм язиком...»

Зимовий виноград — мертвий виноград. Його треба довго зігрівати на язиці, відбираючи крижаний холод аж доки відчуєш смак — солодкий, надто солодкий аби не вважати його штучним, підмороженим.

Ельміра — виноградна душа.

У неї на столі виноград, мов сіль або вода — мусить бути завжди. Так само, як і кава. Адже бабайлар, тобто дідусь, якого Елька ще застала живим, завжди казав: «Затям, перш ніж говорити про проблеми, в татарській оселі завжди подають каву!».

Ельміра затямила.

Хоча давно відійшла від традицій. Але каву варила таку, що всі проблеми відпадали самі собою. Лишалася атмосфера, в якій найбільшою Ельчиною проблемою було що і як подати на стіл, аби гості ще довго згадували їхній гостинний дім і з вуст у вуста переповідали, що затишнішого прихистку немає в усьому Києві, а, можливо, й у всьому світі, що тут можна нарізати любов, мов торт — кожному по величезному кусню. І виносити її з собою — для всіх, кому бракує.

Ельміра — щедра душа.

Їй не шкода ділитися тим, що в ній ніколи не вичерпується.

Виноградом посеред зими, кавою, любов'ю.

Кожна вечеря для неї — свято. Тому чи є гості, чи їх немає, — на столі завжди білий обрус і білосніжні тарілки і бокали-склянки для всіх членів родини — Андрія, Шашуні і для неї самої.

І дарма батьки шкодують: вивчили доньку на стоматолога, а вона проводить свій золотий вік у домогосподарках. А хіба лізти до чужих ротів і лікувати карієси із парадантозами краще, ніж щоденно вбирати своє гніздечко квітами і скроплювати їх нектаром власного виробництва?!

Сьогодні увечері таке саме свято, як і вчора, і позавчора.

Елька, Ельміра Зварич, накриває на стіл рівно о сьомій і ні хвилиною пізніше! Адже рівно о сьомій п'ятнадцять дзеленькне китайський дзвоник на дверях у передпокої і ввійде він — світило ортопедичної науки, «юний професор» (адже за віком він, як на професора,

дійсно юний) і коханий чоловік Андрійчик, Андрій Зварич, власною персоною.

А рівно о восьмій вони сядуть до вечері. Сядуть буденно і просто, як завжди і як вічно всідається за родинним столом святе сімейство, намальоване вічним Рафаелем. А вона на мить стане теж вічною і єдиною, немов перша жінка на землі.

Шашуня причаївся у себе в кімнаті. Але й він вийде вчасно, з чисто вимитими руками і пригладженим волоссям. Хоча останнім часом він, як усі підлітки в його віці, став складним, неуважним, надто багато часу проводить за комп'ютером, приладнав до дверей гачок і зачинається, мовляв, «має свої справи».

Росте.

*Солодко, солодко під моїм піднебінням, Господи! Солодко, немов від стиглого кримського винограду —
з моєї малої і далекої батьківщини. Такої далекої, мов та виноградина на вимерзлих плантаціях. І дякую тобі, Господи-пане Аллаху (прости за таке звернення, рідненький!), за кожну мить мого спокою, за цю гармонію,
що панує і ззовні і всередині.*

Мед і молоко під моїм язиком...

Що їй ще треба?

Син і чоловік.

Надійний тил — великий затишний дім, з кожним намоленим кутком. Повсюди — картини-печворки, зроблені власноруч. Ходила для того, аби робити їх професійно, на студію. Зшивала клаптик до клаптика. І так гарно в неї це виходить, що кілька робіт навіть висить у салоні краси (вициганила хазяйка по сто доларів за кожну!). Елька і не думала на цьому заробляти. Так, знайшла для себе затишне хобі для душі і рук.

Кожна полотняна картинка, немов її зашифроване життя.

Райські містечка з картатенькими дашками, схожі на італійський острів Санторин, квіти, дерева, зимові і літні пейзажі. Кожен клаптик з того печворку —

спогад про щось хороше і щемливе, адже є тут і клаптики з її дитячої нічної сорочки, є і байкові шматочки Шашуніних піжамок, є і фрагменти Андрієвих краваток. Навіть зберігся клаптик від бабайларового зеленого халату.

Все іде в роботу, все зберігає тепло.

Машинка стрекоче — припасовує минуле до майбутнього. Це набагато краще, ніж ревіння бормащини, що висвердлює чиєсь гниле дупло.

Джулія піджартує над Елькою, мовляв, та стала справжньою бургершею. А Лара хоч і бачила ті печворки на стінах сто разів, щораз завмирає перед ними — милується, себе в них шукає.

Отже, син, чоловік, дім, кілька вірних подруг і спокій.

Щастя...

Андрій у неї такий, що можна задихнутися від його єдиного поруху. Вона й задихається ось вже п'ятнадцятий рік поспіль, і хапає повітря, ніби в мед пірнула.

Ніби стала героїнею Пісень над піснями...

Голос любого мого! Ось він іде, скаче по горах, стрибає по пагорбах. Друг мій схожий на сарну або на молодого оленя. Ось він стоїть у нас за стіною, зазирає у вікно, миготить крізь ґрати. Любий мій почав говорити мені: встань, кохана моя, прекрасна моя, вийди!

Ось, зима вже минула; дощ закінчився, перестав; квіти показалися на землі; час співу настав, і голос горлиці чутний у країні нашій; смоковниці розпустили свої бруньки, і виноградні лози, розквітаючи, виточують пахощі...

Познайомились в інституті.

В їдальні, куди вона, першокурсниця, зайшла вперше і зморщилася на «запашок» нашпигованих хлібом студентських котлеток.

Зупинилася посередині, шкодуючи, що не взяла з собою бутерброд. Була в білосніжному халаті, туго стягнутому в талії.

Халат — не куплений, казенний, а пошитий власноруч, за викройкою. І тому виглядала в ньому, як картинка в журналі. Стояла посеред зали і чула, як стихився цокіт ложок. Зніяковіла, немов на сцені.

Він сидів за дальнім столиком із професором. Ну хто б наважився сидіти з самим професором і запросто сьорбати супчик та ще й захоплено гомоніти про «променеві кістки»? Тільки найперший красень на їхньому медичному селі — Андрій Зварич!

Він на два курси старший, вчиться на ортопедичному.

Попри це, теж, як останній шмаркач-першокурсник, свою ложку в тарілці втопив. Адже стояла та дівчина, сама того не помічаючи, під зливою різнобарвного світла, що падало з високого вітражного вікна, ніби якимось дивом спустилася сюди, в цей «запашок», з неба чи гір.

Свіжа, мов вода з джерела. І не дівчина — а вірш, зітканий зі слів, які нині не промовляють. Бо — забуті.

...Встань, люба моя, прекрасна моя, вийди!

Голубице моя, в ущелині скелі під покрівлею стрімкої кручі! Покажи мені лице твоє, дай мені почути голос твій, тому що голос твій солодкий...

Вже тоді було видно, що Андрій Зварич в інституті не випадково, як вона, котра за волею батьків пішла ротому порожнину вивчати. Курса з третього йому вже місце в обласній лікарні тримали.

Одразу захистив кандидатську, потім докторську. Кістяк людський бачив, наче рентген, ліпив людей зсередини, ювелірно складаючи їм хребці, суглоби та променеві кістки. Божий дар, казали люди. В чергу записувалися на роки наперед. До війни за кордоном бував по двічі на місяць, мав там учнів.

То навіщо Ельці на роботу мотатися, якщо Андрію треба завжди бути, «мов з голочки» — щоби від шкарпеток до комірця все сяяло чистотою. Він у неї головний, для неї — найголовніший. Та ще й після того, як на східному фронті, куди пішов добровільно на цілий рік, складав по частинах у поранених хлопців те, що інші воліли ампутувати — руки, ноги, ступні, навіть пальці...

Тоді вона жодної ночі не заснула і, мов божевільна,

різала-кроїла свої печворки аби не думати. Коли він повернувся — вся хата була завалена полотном, кожне полотно — молитва.

...Ельміра зробила останній штрих в натюрморті столу, розправила краї накрохмаленого обрису, вирівняла столові прибори. Прислухалась, що робиться нагорі у Шашуні, зітхнула, почувши клацання клавіатури: певно, грає в «Гаррі Потера», біда з цим комп'ютером, краще б книжку почитав.

Шаша, а точніше — Сашко, чотирнадцятирічний нащадок сімейства Зваричів, дійсно сидів за комп'ютером, але в ігри не грав.

Кілька разів тремтячими пальцями, що не потрапляли в потрібну клавішу, намагався вистукати повідомлення,

копіював його, перечитував і... видаляв. Адже те повідомлення, написане на екрані і сто разів відредаговане, виглядало тупою дитячою банальністю!

Ну, не напишеш же сімнадцятирічній дівчині, якій збрехав, що йому вісімнадцять, щось на кшталт «Давай дружити!».

Власне, вони і так товаришують завдяки Інтернету вже півроку.

Та й виглядає він на «аватарці», дякувати генам, як цілком сформований юнак — м'язи качає, книжки розумні читає, кіно дивиться і язик підвішений —

будь здоров. Але досвіду спілкування з такими дівчатами у нього кіт наплакав!

Особливо, коли не просто спілкуєшся «Вконтакті», а — кохаєш. Та так, що суцільний дим в голові, коли відкриваєш її листа.

Можна просто написати «Давай зустрінемося». Але перед тим має бути щось важливіше, набагато важливіше, ніж зустріч із балачками ні про що, як вони тут листуються — погода, настрої.

Треба підготувати її до того, що це буде не просто зустріч. Що він мріє взяти її хоча б за руку, що... що хоче всього й одразу. І довести, що має на це право, адже кохає — так, що говорить до її аватарки, як до ікони. І що це — на все життя! Їй навіть чекати не доведеться, він проскочить ці три роки різниці за мить, аби лише згодилась зустрітися, вислухати.

Тоді він точно знайде потрібні слова! А на екрані — то надто важко, неприродно виходить, неширо. А вона з тих, кого компліментами не здивуєш...

Все написане виглядає по-дитячому. Так може писати лише «Шашуня» — його ненависний проклятуший двійник, котрий ніяк не відліпиться від його кросівок 42-го розміру.

Адже він — Олександр, ну, принаймні, Сашко.

А «Шашею» він сам себе назвав, коли говорити навчився.

З тих пір так і повелося.

Підхопили зворушені батьки, розповсюдили однокласники, навіть вчителі знущально викликають до дошки:

«Давай, Шашуня, твоя черга...».

Шмаркач-Шашуня мусить померти! Зникнути назавжди.

Згоріти!

В танку!!

О!

Сашко зарухав «мишкою», заклацав по клавішах, шукаючи сайт, де тусуються військові.

Він вже два роки стежив за перебігом подій на війні, знав загиблих по іменах, зберігав в окремому файлі їхні світлини — усміхнені молоді обличчя.

І безмежно страждав не лише від кохання, а й від того, що цей його потаємний файл постійно оновлюється, розповзається, як чорна пропалина на екрані монітору.

Батьки про це навіть і не підозрюють.

Тато, коли повернувся ЗВІДТИ, взагалі заборонив говорити на цю тему. Мовляв, не дитяча вона.

Відали б вони, як він тепер розбирається в усіх видах зброї, знає, чим АКМ відрізняється від ПМ, скільки важить РПГ і яка дальність польоту снаряда, випущеного з 122-міліметрової гаубиці. І ще багато чого.

Скажімо те, як «співає» після бою донецький степ, коли всім вбитим телефонують по мобільних телефонах близькі. Чомусь саме ця розповідь, підслухана в метро від двох зовсім юних солдатиків, вразила його найбільше.

Сашко був упевнений, що війна, про яку любив читати,

була несподіваною лише для старших — таких, як його батьки, і що вона мусить випасти на долю кожного справжнього чоловіка. Не все ж життя гратися в комп'ютерні «стрілялки»!

На долю діда, батькового тата, — випала, на долю тата — випала, то ж має дістатися і на його, Сашкову, долю!

Ну, не може ж тривати так все життя: круасани на сніданок, уроки, секція карате, екскурсії по узбережжях італій і єгиптів, прищі на підборідді від солодошів, сонезрозумілого?! Коли сказав про це матері, та вперше обізвала його малим дурнем. Він змовчав, стерпів. Адже жінки — вони такі...

Їм треба пробачати і не суперечити.

Ірен Роздобудько "Тут і тепер". Уривок

Написав Ірен Роздобудько
П'ятниця, 26 серпня 2016, 22:47

Сашко напевне знає, що є у світі щось по-справжньому

чоловіче: кохання і війна. І ось воно настало. З одного боку — кохання до таємничої Аліси, з іншого — війна на Сході. А він, мов бовдур, стоїть посередині і нудиться за вечерями, вдає з себе малого. Шашуню.

Але останнім часом, він таки знайшов спосіб вичавити його з себе — уявляв себе воїном, зарослим щетиною, брутальним і бувалим.

Повісив на двері гачок, качав м'язи, засвоював бо

йові навички і щомісяця товкся під військкоматом в надії зустріти того комбата, котрий візьме його з собою до добровольчого батальйону.

Сашко зітхнув, роздивляючись останні світлини з фронту, почув, як мати стукає в двері і співає солодково:

— Шашуня, тато прийшов! Вечеря за п'ять хвилин!

Це означало, що «малюк Шашуня» мусить вимити руки, заправити сорочку і вийти до батьків звичайним малим бовдуром, котрий вже старанно зробив всі уроки і може з гідністю продемонструвати татові свій щоденник.

Бр-р-р!

Сашко відкрив послання Аліси, зайшов у віконце «відповісти» і рішуче написав три слова : «Я тебе хочу».

Поставив знак оклику.

Відіслав і вийшов до матері.

#тутітепер